

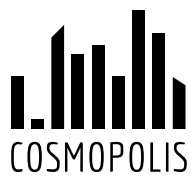

ČO ROBÍ
TENTO
GOMBÍK?

BRUCE DICKINSON

Autobiografia

SPEVÁKA HEAVYMETALOVEJ SKUPINY

BRUCE DICKINSON

Autobiografia

BRUCE DICKINSON

ČO ROBÍ TENTO GOMBÍK?

Autobiografia speváka heavymetalovej skupiny
IRON MAIDEN

Vydala GRADA Slovakia s.r.o.
Moskovská 29, 811 08 Bratislava 1
www.grada.sk
Tel.: +421 2 556 451 89
ako svoju 144. publikáciu

Knihu *What does this button do?: An Autobiography*, vydanú vydavateľstvom HarperCollins Publishers Ltd. v roku 2017, do slovenčiny preložila Marta Maňáková.
Jazyková redakcia Anetta Letková
Grafická úprava a sadzba Zuzana Ondrovičová
Fotografie na obálke © John McMurtrie (predná strana)
© Ross Halfin (chrbát, záložky a zadná strana)
Zodpovedná redaktorka Natália Kuľková

Vydanie 1., 2022
Počet strán 368
Tlač FINIDR, s.r.o.

Copyright © Bruce Dickinson, 2017
Slovak edition © GRADA Slovakia s.r.o., 2022
Translation © Marta Maňáková, 2022

Originally published in the English language by HarperCollins Publishers Ltd.
under the title *What Does This Button Do?*

Bruce Dickinson asserts the moral right to be acknowledged as the author of this work.
Translation © GRADA Slovakia s.r.o. 2022, translated under licence
from HarperCollins Publishers Ltd.

Upozornenie pre čitateľov a používateľov tejto knihy

*Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto tlačenej či elektronickej knihy nesmie byť reprodukováná a šírená v papierovej, elektronickej či inej podobe bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.
Neoprávnené použitie tejto knihy bude trestne stíhané.*

ISBN 978-80-8090-421-0 (ePub)
ISBN 978-80-8090-420-3 (pdf)
ISBN 978-80-8090-419-7 (print)

Pre Paddy, Austina, Griffina a Kiu.

Keby aj zlyhala večnosť, vy tu budete stále.

Obsah

Predslou.....	7
Narodený v päťdesiatom ôsmom.....	11
Život na Marse.....	21
Chceš lekciu? Nech sa páči.....	27
Anjelský povýšenec.....	32
Pomsta údenáča.....	36
Nečakaná cesta.....	45
Zamknite si dcéry.....	57
Minizáťah.....	63
Ide sa do Dogs.....	70
Mydlová opera.....	76
Heavy metalová krížiacka výprava.....	85
Šunka bohov.....	97
Sused šelmy.....	103
Na horskej dráhe.....	118
V rozbehnutom vlaku.....	131
Nové baterky.....	139
Organové píšťaly.....	151
Otrok moci.....	155
Železné opony.....	161
Sneh, koža a pourazy.....	169
Chalani z Brazílie.....	174

<i>Veľa kriku pre rezanie.....</i>	<i>178</i>
<i>Veríš, že bubeník dokáže lietat'.....</i>	<i>182</i>
<i>Holand'án na druhú.....</i>	<i>190</i>
<i>To hádam nemyslíš vážne.....</i>	<i>198</i>
<i>V znamení raka.....</i>	<i>206</i>
<i>Prived'te dcéry na porážku.....</i>	<i>212</i>
<i>Chybné verše.....</i>	<i>219</i>
<i>Blázon do lietania.....</i>	<i>225</i>
<i>Z kaluže.....</i>	<i>239</i>
<i>... do blata.....</i>	<i>243</i>
<i>Piráť v éteri.....</i>	<i>260</i>
<i>Edison a chvíľa, keď sa rozsvietilo.....</i>	<i>266</i>
<i>Výmena mozgu.....</i>	<i>274</i>
<i>Zvyknúť si na hus.....</i>	<i>281</i>
<i>Letieť, odchýliť sa.....</i>	<i>288</i>
<i>Čierny september.....</i>	<i>294</i>
<i>O chlp.....</i>	<i>299</i>
<i>Bruce je kus.....</i>	<i>309</i>
<i>Čo by sa asi tak mohlo pokaziť?.....</i>	<i>312</i>
<i>Bruce Air.....</i>	<i>317</i>
<i>Alchymia.....</i>	<i>325</i>
<i>Trpká skúsenosť.....</i>	<i>329</i>
<i>Osedlať si búrku.....</i>	<i>342</i>
<i>Skurvená rakovina.....</i>	<i>345</i>
<i>Doslov.....</i>	<i>368</i>

Predslov

Krúžil som nad Murmanskom už dve hodiny, ale Rusi nám ešte stále nechceli povoliť pristátie.

„Povolenie na pristátie zamietnuté,“ ozval sa v slúchadlách hlas s dokonalým prízvukom navigátora Čechova z pôvodných sérií *Star Treku*.

Netušil som, či ten dispečer počúva Iron Maiden, ale tak či onak by mi zrejme neveril; rocková hviezda, ktorá si privyrába lietaním s dopravným lietadlom – to je neuveriteľné. V každom prípade som na palube nemal Eddieho a toto nebol let *Ed Force One*, ale rybárska výprava.

Boeing 757 spoločnosti Astraeus Airlines s dvesto prázdnyimi sedačkami a ja ako prvý dôstojník. Na palube bolo len dvadsať pasažierov na trase z Gatwicku do Murmanska: veľa Johnov Smithov, osobná ochranka, všetci po zuby ozbrojení. Niežeby ich lord Heseltine potreboval. Keď si to situácia vyžadovala, vedel sa celkom dobre oháňať palicou. Ďalej sa na palube nachádzal Max Hastings, bývalý šéfredaktor denníka *Daily Telegraph*. Napadlo mi, či ten dispečer čítal nejaký z jeho editoriálov. Myslím, že nie.

„Aké ryby sú tu v Murmansku?“ vyzvedal som od jedného z Johnov Smithov.

„Špeciálne,“ odvrkol s kamenným výrazom.

„Veľké?“ nedal som sa odbiť.

„Veľmi veľké,“ dodal a odišiel z kokpitu.

V Murmanskú sídlilo veliteľstvo sovietskej Severnej flotily. Lord Heseltine býval ministrom obrany a to, čo Max Hastings nevie o ozbrojených silách na celom svete, nestojí ani za zverejnenie.

Tajomný svet pod nami bol zahalený súvislou pokrývkou nízkej oblačnosti. Na komunikáciu som mal len vysielacčku a starú Nokiu. Na moje prekvapenie zachytila v polovici vyčkávacieho okruhu signál, a tak som mohol napísať správu na riaditeľstvo našich aerolínií, aby prostredníctvom britskej ambasády kontaktovalo Moskvu. Nemali sme nijaký satelitný telefón ani GPS, žiaden iPad či wi-fi.

Ako hovorí James Bond Q na začiatku filmu *Skyfall*: „Búchačka a vysielacčka. Nič moc Vianoce, však?“

Po dvoch hodinách krúženia – v reálnom aj metaforickom význame – sa pravidlá hry zmenili: „Ak hneď neodletíte, zostrelíme vás.“

Keď sme lietadlo obracali a zamierili na fínske letisko Ivalo, napadlo mi, že by som o tom mal raz napísať knihu.

Narodený v päťdesiatom ôsmom

Udalosti, ktoré spoločne formujú osobnosť, sa zvláštnym a nepredvídateľným spôsobom vzájomne ovplyvňujú. Bol som jedináčik a až do piatich rokov som vyrastal u starých rodičov. Pochopiť rodinnú dynamiku chvíľu trvá, a mne trvalo celkom dlho, kým mi to všetko došlo. Moje detstvo, ako som si spätne uvedomil, bolo zmesou viny, neopätovanej lásky a žiarlivosti, prekrytou nesmiernym pocitom zodpovednosti, pocitom, že musím robiť všetko najlepšie. Teraz si uvedomujem, že v tom nebolo bohvieaké nadšenie, ale napriek tomu som si celkom potrpel na detaily. Vzhľadom na okolnosti som mohol dopadnúť aj oveľa horšie.

Moja biologická matka sa vo veľmi mladom veku narýchlo vydala za trochu staršieho vojaka, ktorý sa volal Bruce. Môj starý otec z matkinej strany mal dozerať na ich dvorenie, ale na túto úlohu nestačil morálne ani mentálne. Podozrievam ho, že s mladými milencami vlastne tajne sympatizoval. Na rozdiel od mojej starej mamy. Veď jej jediné dieťa sa usiloval ukradnúť nejaký gauner, dokonca ani nie zo Severu, ale akýsi vtrelec z rovinatej a čajkami obsranej pustatiny na pobreží Norfolku. Východné Anglicko: slatiny, močiare a rašeliniská – miesto, ktoré bolo po stáročia domovom čudákov, anarchistov, trhanov, kedykoľvek pripravených pobiť sa, a ťažko vydreteho života na neúrodnej pôde.

Moja matka bola drobná žena, pracovala v obchode s obuvou a podarilo sa jej získať štipendium na Kráľovskú baletnú akadémiu. Lenže jej matka jej zakázala odísť do Londýna. Keď sa vzdala nádeje žiť si vysnívaný život, chňapla po prvom sne, ktorý sa vyskytol. A z neho som vzišiel ja. Mal som vo zvyku uprene pozorovať jej fotografiu, na ktorej bola asi ako štrnásťročná zachytená v tanečnej póze na špičkách. Pripadalo mi neuveriteľné, že to dievča s výrazom lesnej víly, plné nevinnej radosti, je moja matka. Obrázok na rímse kozuba predstavoval všetko, čo mohlo byť. Teraz bol však tancovaniu koniec a zostali len povinnosti – a sem-tam gin s tonikom.

Moji rodičia boli takí mladí, že ani nedokážem povedať, ako by to vyzeralo, keby sa roly obrátili. Zmyslom života bolo učiť sa a snažiť sa presadiť, a vybránuť z robotníckej triedy, ale za cenu niekoľkých zamestnaní naraz. Jediný hriech predstavovalo, ak sa človek málo usiloval.

Otec väčšinu vecí bral veľmi vážne a snažil sa zo všetkých síl. Mal troch súrodencov. Bol synom dievčaťa z dediny, ktoré ako dvanásťročné predali do služby, a zhýralého miestneho stavbára a motorkára, ktorý bol kapitánom futbalového tímu v Great Yarmouth. Otcovou veľkou láskou boli stroje a kadejaké mechanizmy, hodinové strojčky, konštrukcie a technické návrhy. Miloval autá a jazdenie, aj keď mal pocit, že dopravné predpisy týkajúce sa maximálnej povolenej rýchlosti preňho neplatia – ako ani bezpečnostné pásy a alkohol za volantom. Keď prišiel o vodičský preukaz, prihlásil sa do armády. Dobrovoľníci mali totiž lepšie platy a nikto sa tam nestaral, kto jazdí s vojenskými džípami.

Okamžite mu vrátili vodičský preukaz a vďaka svojmu strojárskeму talentu a krasopisu získal prácu, v ktorej pripravoval plány na koniec sveta. Za svojím stolom niekde v Düsseldorfe starostlivo krúžkoval očakávané milióny obetí v hrozjacej apokalypse studenej vojny. Lahko si domyslieť, že zvyšný čas zapíjal nudu a beznádej toho

všetkého whisky. Ešte ako vojak okúzľil tento svalnatý majster v plávaní – dokonca v motýľiku! – krehkú tanečnicu a moja matka sa doňho na prvý pohľad zamilovala.

Ako nechcený potomok muža, ktorý jej ukradol dcéru, som pre svoju babičku Lily predstavoval satanovo semä, ale pre môjho starého otca Austina som bol ako vlastný syn, ktorého nemal. Prvých päť rokov boli pre mňa v skutočnosti náhradnými rodičmi. Ako to už v ranom detstve býva, aj to moje bolo celkom fajn. Chodili sme na dlhé prechádzky do lesa, hľadali sme kráľičie nory, pozorovali strašidelné západy slnka nad zimnou planinou a trblietavú inovať lesknúcu sa pod purpurovou oblohou.

Moji skutoční rodičia cestovali a vystupovali v rôznych nočných kluboch so svojou psou šou s pudlami, obručami a obtiahnutými overalmi. Len si to predstavte.

Číslo na dome v Manton Crescent 52 bolo namaľované bielou farbou. Bol to obyčajný tehlový radový dom. Starý otec pracoval v mantonských uhoľných baniach, v hlbínnej šachte.

Baníkom sa stal, keď mal trinásť rokov. V takom nízkom veku to bolo protizákonné, a tak preffíkane a bezočivo zaklamal o svojom veku a výške. Tak ako ja, ani on nebol žiaden dlháň. Aby obišiel nariadenie, podľa ktorého je človek dosť vysoký na to, aby „mohol ísť do šachty, ak sa mu kahan zavesený za opaskom nešúcha po zemi“, na šnúrke kahana si jednoducho spravil niekoľko uzlíkov. Takmer ho odviedli do vojny, ale došiel iba k záhradnej bránke. Bol členom domobrany, ako dobrovoľník, ale keďže banícke povolanie malo výnimku, nemusel bojovať.

A tak stál prichystaný vo svojej uniforme a sledoval, ako jeho čata odchádza do boja vo Francúzsku. To bol jeden z okamihov ako z filmu *Návrat do budúcnosti*. Keby otvoril bránku a pridal sa k svojim kamarátom, veľa vecí by sa nikdy nestalo, vrátane mňa. Stará mama zatiaľ stála vzdorovito, s rukami v bok vo dverách. „Ak, dopekla,

odídeš, ja tu veru nebudem, keď sa vrátiš,“ vyhlásila. Zostal. Väčšina mužov z jeho čaty sa nikdy nevrátila.

Vďaka tomu, že bol starý otec baník, dostali sme obecný dom a zásoby uhlia na kúrenie. Umenie zapalovania uhlia v kozube urobilo zo mňa doživotného pyromana. Nemali sme telefón, chladničku, ústredné kúrenie ani auto. Dokonca by ste v našom dome márne hľadali záchod. Využívali sme chladničky u susedov v okolí. My sami sme mali len malú, studenú a vlhkú komoru, ktorej som sa vyhýbal ako čert krížu. Varilo sa na elektrickej dvojplatinčke a peci na uhlie, aj keď elektrina sa považovala za luxus, ktorého sa bolo treba za každú cenu vystríhať. Mali sme vysávač a môj obľúbený mangel – dva valce, ktoré z opratej bielizne vyžmýkali vodu. Keď sa otáčalo obrovskou kľukou, spomedzi valcov na druhej strane do koša na bielizeň vypadávali obliečky, košeľe a nohavice.

V dome bola aj malá plastová vanička, v ktorej som sa kúpaval. Starý otec sa umýval po práci v baníckych umyvárňach. Občas prišiel večer z krčmy, smrdel od piva a cibule, padol vedľa mňa do postele a hlasno chrápal. V mesačnom svetle presvitajúcom cez tenké závesy som videl modré jazvy, ktoré zdobili jeho chrbát: suveníry zo života pod zemou.

Za domom sme mali kôľnu, kde búchal a tĺkol do rôznych kusov dreva. Netuším prečo, ale pre mňa predstavovala kôľňa úkryt. Premieňala sa na kozmickú loď, hrad alebo ponorku. Dva staré železníčné podvaly na našom malom dvore boli mojou plachetnicou a ja som sa vydával na lov žralokov žijúcich v škárach medzi betónovými dlaždicami. Okolo kôľne sa nachádzala malá parcela s niekoľkými zoschnutými chryzantémami, ktoré zhoreli, keď do jednej z nich vletela počas noci Guya Fawkesa zatúlaná svetlica.

Až na zlatú rybku, ktorá sa volala Peter a žila podozrivo dlho, sme doma nemali nijaké zvieratá.

Mali sme však... televízor. A jeho prítomnosť celkom zmenila moje smerovanie v raných rokoch môjho života. Cez televíziu

obrazovku s uhlopriečkou sedem alebo osem palcov, ktorá bola čiernobiela a zrnitá, sa predou mnou otváral celý šírý svet. Bola elektrónková, takže trvalo niekoľko minút, kým sa rozohriala, a, naopak, po vypnutí sa obraz zmrštil do jedného bodu, ktorý ešte pomaly dohasínal, čo bolo samo osebe zaujímavé divadlo. Prichádzali k nám návštevy pozerat' sa na ňu a dotknúť sa jej, dokonca aj vypnitej – taký tajomný prístroj to bol. Vpredu mala okultné tlačidlá a číselník, ktorý fungoval ako zámok na heslo, ak si človek chcel zvoliť z dvoch dostupných kanálov.

Svet vonku, to znamená všetko za hranicami mesta Worksop, sme poznali najmä z rozprávania – alebo z *Daily Mirror*. Noviny sa vždy používali na zakladanie ohňa a ja som sa väčšinou dostal k dvojdňovým správam len krátko predtým, ako sme ich poslali do pekla. Keď Jurij Gagarin ako prvý človek letel do vesmíru, pamätám si, že som civel na jeho fotografiu a premýšľal: *Ako by sme mohli toto spáliť?* Článok som poskladal a odložil si ho.

Keď klebety či staré noviny nestačili, vyžadoval kontakt s vonkajším svetom použitie telefónu. Veľká červená telefónna búdka fungovala ako distribučné stredisko kašľa, nachladnutia, chrípky, čiernej smrti a všetkých možných infekčných chorôb od výmyslu sveta pre celé okolie. V špičke sa pri nej vždy vytvoril rad. Keď chcel človek niekam zavolať, musel na číselníku vytáčať nekonečné číselné kombinácie, a keď sa zarozprával, musel mať pripravený za kýbeľ drobných.

Bol to akýsi nepraktický variant Twittera, v ktorom boli slová odmeriavané peniazmi a pomstychtivými pohľadmi ďalších dvadsiatich ľudí, ktorí čakali v rade, aby sa nadýchli zo zafajčeného a zapľuvaného mikrofónu a pritisli si k uchu masné a spotené bakelitové slúchadlo.

Existovali určité nepísané pravidlá, ktoré sa museli vo Worksope dodržiavať aj napriek tomu, že sa ľudia na ulici správali veľmi uvoľnene. Zločinnosť v meste bola nízka a premávka v podstate žiadna. Oba ja moji starí rodičia všade chodievali pešo alebo jazdili autobusom.

Kráčať päť alebo desať míľ cez polia do práce bolo jednoducho niečo, k čomu boli vychovaní, a tak som to robil tiež.

Celé okolie ovplyvňovala prevádzka na zmeny. Zatiahnuté závesy na poschodí počas dňa znamenali: „Prechádzajte okolo po špičkách, spí tu baník.“ Zatiahnuté závesy v okne do obývačky znamenali: „Prejdite rýchlo, je tu vystavený zosnulý.“ Tento morbídny zvyk bol celkom populárny, ak mám teda veriť svojej starej mame. Keď som sedával v našej obývačke – večne studenej a mŕtvolne tichej, obloženej mosadznými plaketami, ktorými sa zdobili horské postroje, a sviečkami, z ktorých sa neprestajne musel utierať prach – predstavoval som si, kde tak asi môže ležať telo.

Večer sa atmosféra zmenila a z domu sa stal akoby oživený komiks od Garyho Larsona. Drevené skladacie stoličky premenili miestnosť za okamih na kadernícky salón, ktorému dominovala modrá farba a natupírované účesy. Ženy s obrovskými kolenami a polyetylénovými vreckami sedeli a pomaly sa odparovali pod ohrievačmi, zatiaľ čo stará mama spekala a natáčala vlasy, a produkovala ten príšerný zápach vlhkých vlasov a priemyselného šampónu.

Spoločníkom v mojich únikoch sa mi stal strýko John. V tom, ako sa môj život odohrával ďalej, hral celkom zásadnú rolu.

Predovšetkým to nebol môj strýko. Bol to môj krstný otec – a najlepší priateľ môjho starého otca. Slúžil v Britskom kráľovskom letectve a bojoval vo vojne. Ako bystrého chlapca z robotníckej triedy sa ho ujalo rozrastajúce sa kráľovské letectvo, ktoré potrebovalo veľa technicky schopných ľudí, a urobilo z neho jedného z Trenchardových učeníkov. Elektrotechnický inžinier, seržant letectva John Booker, slúžil na Malte počas obliehania a prežil niekoľko z najviac hrôzostrašných bombardovaní počas vojny na ostrove, ktorý sa Hitler rozhodol dobyť za každú cenu.

Mám jeho vyznamenania a kópiu jeho služobnej Biblie. Na okrajoch sú pripísané verše dodávajúce odvalu vo chvíľach, ktoré museli

byť nepredstaviteľne ťažké. A mám aj fotografie. Na jednej z nich je v plnom leteckom výstroji, keď sa chystal tajne sa zúčastniť na nočnej operácii, čo bolo v jeho prípade, keďže bol súčasťou pozemného personálu, úplne zbytočné – išiel do toho len tak pre zábavu.

Keď som mu sedával na kolenách, častoval ma leteckými historkami a ja som sa mohol dotknúť jeho striebornej sošky lietadla Spitfire alebo mosadzného štvorkomorového lietadla Liberator s diskami vrtúľ odliatymi z plexiskla zo zostreleného Spitfira a so zelenou plstou pod dreveným stojanom, ktorá bola odstrihnutá z rozbitého biliardového stola v zbombardovanom vojenskom klube na Malte. Rozprával mi o vzducholodiach, dejinách strojárstva v Británii, prúdových motoroch, bombardéroch Vulcan, námorných bitkách a o skúšobných pilotoch. To ma inšpirovalo k tomu, že som ako veľa chlapcov z mojej generácie vyrábal modely lietadiel – najskôr som sa babral s papierovými modelmi, neskôr som postúpil na lepené plastové. Je zázrak, že niektorí z mojich plastových pilotov vôbec prežili boje vzhľadom na skutočnosť, že boli celí zabraní od lepidla a kryty kabíny boli pokryté odtlačkami prstov, ktoré im bránili vo výhlade. Modelárstvo vo Worksop, kde som si kúpil svoje plastové letectvo, prekvapivo ešte stále fungovalo, aj keď som sa tam bol pozrieť pri príležitosti pohrebu starej mamy.

Keďže strýko John bol technicky nadaný, postavil si rybník veľký ako priehrada Möhne, plný zlatých rybiel, a prešíkane ho ohradil drôteným pletivom. Jazdil v dosť dobrom a, samozrejme, nablýskanom Forde Consul. Práve týmto autom som išiel na svoj prvý letecký deň začiatkom šesťdesiatych rokov, keď zdravie a bezpečnosť boli pre zbabelcov a výraz „znižovanie hluku“ sa ešte ani nevyskytoval v slovníku.

Prúdové bombardéry ako Vulcan burácali, až sa otriasala zem a zo striech padali škridle, a so svojimi deltovitými krídlami predvádzali kolmé výkruty, zatiaľ čo *English Electric Lightning*, čo bol

v zásade nadzvukový delobuch, na ktorom obkročmo sedel človek, sa prehnal okolo nás tak nízko, že chvostom takmer šúchal o ranvej. Boli to mocné stroje.

Strýko John mi predstavil svet strojov a mechanizmov, ale rovnako ma príťahovali aj parné vlaky, ktoré ešte stále premávali cez work-sopskú vlakovú stanicu. Pešia lávka cez koľaje ani nástupište sa od môjho detstva prakticky nezmenili. Stavím sa, že sú tam ešte stále tie isté laty, po ktorých som chodil ako malý chlapec. Oblak dymu, pary a popola, ktorý ma vždy zahalil, sa zmiešal s asfaltovým pachom živice a zaštipal ma v nose. Nedávno som sa prešiel na stanicu a späť. Zdalo sa mi to príšerne ďaleko, ale keď som bol malý, bola to pre mňa hračka. Tá vôňa tam stále je.

Každú chvíľu som chcel byť niečím iným – najskôr strojevodcom parného vlaku, potom asi pilotom stíhačky... A keby ma to nebavilo, vždy bola možnosť stať sa astronautom, aspoň v mojich snoch. V detstve nie je nič zbytočné.

Zábava sa však niekedy musí skončiť, a tak som nastúpil do školy. Do mantonskej základnej školy chodievali deti miestnych baníkov. Kým ju zavreli, preslávila sa medzi čitateľmi novín *Daily Mail* ako škola, v ktorej päťročné deti bili svojich učiteľov. Na bitky s učiteľmi si síce nespomínam, ale pamätám si, ako som po bitke o to, kto bude hrať v scéne o narodení Pána anjela, dostal krídla a lekcie boxu. Po tých krídlach som veľmi túžil, ale namiesto toho som schytil pár kopancov. Bitka potom pokračovala po škole. S výsledkom som rozhodne nebol spokojný. Keď som sa vrátil zo školy celý strapatý a s roztrhaným oblečením, starý otec si ma posadil a pozrel sa na moje ruky. Boli jemné a baculaté. Tie jeho boli drsné ako šmirgel, plné šupinatých mozolov, ktoré vyzerali ako strúhaný kokos, a hlbokých rýh, ktoré sa roztvorili, keď predo mnou vystrel dlane. Pamätám si, ako mu svietili oči.

„A teraz zatni päšť, chlapče,“ prikázal mi.

Urobil som, čo odo mňa chcel.

„Nie takto – tak si zlomíš palec. Takto.“

Ukázal mi to.

„Takto?“ napodobnil som ho.

„Uhm. A teraz ma udri do ruky.“

Nebolo to celkom ako v *Karate Kid* – nestál som totiž na jednej nohe na okraji nejakého člna a nebolo nijaké hollywoodské „švih, švih“. Asi po týždni ma však odviezol nabok a veľmi mierne, ale so železným odhodlaním v hlase, mi povedal: „A teraz choď a nájdi toho, kto ti to urobil. A ukáž mu.“

A tak som šiel.

Bolo to približne dvadsať minút pred tým, ako ma učiteľ schmatol a s rukami pevne zovretými za chrbtom ma odviekol domov. Moje hodiny boxu boli účinné až-až a v svojich štyroch či piatich rokoch som ešte nemal dosť súdnosti.

Zarachotenie poštovej schránky prebralo starého otca: vyšiel von v papučiach, bielom tielku a širokých nohaviciach. Nepamätám si, čo hovoril učiteľ. Spomínam si však, že starý otec vyhlásil: „Postarám sa o to.“

A s tým ma učiteľ prepustil.

Nedostal som výprask ani mi nevynadal. Pokojne mi povedal, že toto nesmiem, a vysvetlil mi etiku pästných súbojov a pravidlá hry, teda v zásade nešikanovať ľudí, vedieť sa obhájiť a nikdy neudrieť ženu. Bol to mierny, zhovievavý a skrz-naskrz slušný človek, ktorý vždy hájil to, na čom mu záležalo.

Na rok 1962 celkom dobré.

Uprostred toho všetkého sa moji skutoční rodičia, Sonia a Bruce, vrátili zo svojho psieho turné a zabývali sa v Sheffielde. V nedeľu k nám chodievali na obed. Ešte stále mám doma to hnedo-béžové bakelitové rádio, ktoré nám k tomu vyhrávalo. Tie obedy boli veľmi upäté a zanechali vo mne celoživotnú hrôzu zo stolovania, ako aj

z ginu a rúžov. Zakaždým som sa rýpal v tanieri a musel som počúvať, ako mám zjesť všetok ružičkový kel a čo mi hrozí, ak nezjem jedlo, ktoré mám na prídel. Prídelový systém bol už, samozrejme, zrušený, ale nikto sa tú skutočnosť neobťažoval prijať. Tá istá povojnová opica mala za následok, že človek sa musel pri kúpaní uspokojiť s tromi palcami vody vo vani, úzkostlivo šetriť elektrinou a mať až morbidný strach, že nadmerné telefonovanie spôsobuje rozklad osobnosti.

Hovor sa točil okolo tragédií, ku ktorým dochádzalo v okolí. Toho a toho trafil šlak... Tá a tá tetka spadla zo schodov... Toľko mladých dievčat otehotnelo... Nejaký chudák preboril šachtu a spadol medzi dočervena rozžeravené uhlíky, ktoré mu spôsobili ťažké popáleniny.

Po jednom takom nedeľnom obede, keď som zjedol všetok ružičkový kel a kurča, ktoré ešte pred chvíľou behalo po našom dvore, nastal čas zbaliť sa a presťahovať sa k svojim rodičom. So strýkom Johnom som vždy jazdil vpredu na sedadle spolujazdca, ale teraz som musel sedieť vzadu a dívať sa von zadným oknom, ako prvých päť rokov môjho života mizne v diali – až sa nakoniec stratili za rohom.

Nakoniec som sa otočil čelom k neistej budúcnosti. Trochu som sa vedel biť, niekoľkokrát som bol nepríjemne chorý, velil som vlastnému letectvu a bol som iba krôčik od toho, aby som sa vzoprel gravitácii. Žiť s rodičmi – aké ťažké to už len môže byť?